

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică“ se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, „Ardeleana“, „Auraria“, „Beregsana“, „Berzovia“, „Bihoreana“, „Bistrițana“, „Bocșana“, „Brădetul“, „Cassa de păstrare“
Miercurea, „Cassa de păstrare“ Seliște, „Chioreană“, „Cordiana“, „Corvineana“, „Crișana“, „Detunata“, „Doina“, „Economul“,
„Făgețana“, „Fortuna“, „Furnica“, „Grănișterul“, „Hașegana“, „Hondoleana“, „Hunedoara“, „Iulia“, „Lipovana“, „Lugoșana“, „Lucea-
fêrul“, „Mercur“, „Mielul“, „Munteana“, „Mureșana“, „Mureșanul“, „Nădlăcana“, „Nera“, „Olteana“, „Oraviceana“, „Patria“, „Plugarul“,
„Poporul“, „Racoșana“, „Sătmăreana“, „Sebeșana“, „Selăgeana“, „Sentinela“, „Silvania“, „Someșana“, „Steaua“, „Timișana“, „Ulpiana“,
„Victoria“, „Vlădeasa“ și „Zlăgheana“.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 29 August 1903.

Nr. 35.

Expozițiile ungare din 1903.

În Ungaria s'au arangeat anul acesta mai multe expoziții decât în ori-care alt an anterior. Aceste expoziții sunt parte industriale, parte agricole.

Expoziții industriale s'au deschis în Zsolna, Szombathely, Giula, Cluj, Seghedin, Iaurin, Sibiu, Budapesta, Pojon și Vêrșet. În Zenta s'a arangeat expoziție agricolă și industrială, în Dobrițin expoziția regnicolă a pantofarilor, împreună cu o expoziție de mașini. Pe la finea acestei luni și începutul lui Septembrie se vor deschide câteva expoziții agricole.

Meritul principal pentru arangearea atâtor expoziții se atribuie ministrului actual de comerț, care stăruie neînterupt în acest scop, spriginind expozițiile atât moralicesc cât și materialicesc și mai multe expoziții deschidându-le însuși în persoană. În rindul al doilea meritul se atribuie camerelor de comerț.

Mulți se întrebă: care poate fi rostul atâtor expoziții? Servesc ele cu succes dezvoltarea industriei și acomodate sunt ca să atragă atențiunea consumenților asupra produselor industriale din țeară?

E constatat că expozițiile regnicolare nu au folosit aproape nimica în această privință; aproape toți cercetătorii au spesat bani mulți cu cercetarea acelor expoziții și au privit obiectele expuse, dar în scurt timp au uitat tot ce au vădut, și când să se provadă cu articole trebuincioase de industrie nimeni nu a cerut dela comerciant articole din patrie, de cari a vădut în expoziție.

Expozițiile regionale, fie ele compuse din diferite articole, ori pe categorii, de asemenea vor contribui puțin la generalizarea consumului produselor din țeară; căci nici la aceste expoziții nu pot participa consumenții din depărtări, și chiar să participe, curind ar uita ce au vădut și nu s'ar aprovisiona cu articole, de ale exposanților.

Se așteaptă mai mult rezultat dela expozițiile locale. Actuala expoziție industrială din Sibiu ne întărește în această convingere. Ea și alte expoziții de această natură dovedesc cu prisos progresul obținut de cutare localitate pe terenul dezvoltării meseriilor și industriei; dar ele atrăgând atențiunea populațiunii din loc și impregiurime asupra articolelor expuse, fac ca industria locală să fie spriginită mai bine și astfel să poată lua avânt.

Unii sunt însă de părerea, că nu numai expozițiile, ci și cercetarea acelor ar trebui să se reformeze.

Cercurile comerciale cred, că expozițiile industriale locale, dar mai ales cele regionale și regnicolare, fie ele mixte sau pe categorii, nu sunt pentru marele public, ci pentru comercianții, cari, e timpul să se provadă cu articole dela firmele din țeară. Comercianților deci — ȳic cercurile comerciale — să li se facă toate înlesnirile posibile pentru ca să poată cerceta expozițiile, unde ca oameni de specialitate, să se convingă de capacitatea de prestațiune a industriei indigene din toate unghiurile țării, și să li se dea astfel ocaziune de a face asemănare între articolele expuse și între similarele lor din alte țări.

Pentru noi Români expozițiile industriale ale altor naționalități sunt instructive din multe puncte de vedere; foloase reale ne aduc însă numai expozițiile noastre, cum a fost expoziția românească arangeată anul trecut în Sibiu, ea și care ar trebui să se aranjeze și în alte regiuni românesci, atașându-li-se și articole de ale industriașilor și meseriașilor noștri din partea locului.

De folos real sunt apoi pentru noi expozițiile de vite și de poame, etc. cari s'ar pute arangea în cele mai multe comitate ba și în mare parte a comunelor românesci. În direcțiunea aceasta, e timpul suprem, să facem mai mult de cât până acum.

Iar încă pentru meseriașii noștri de tot felul, să ne dăm deocamdată silința a-i cunoaște și a-i spriginii prin procurarea articolelor trebuincioase dela ei.

S.

Dreptul de vot și acțiunile amanetate.

În adunarea generală a unei societăți pe acțiuni a format obiect de discuțiune chestiunea, dacă posesorul acțiunii amanetate are drept de vot în adunarea generală ori nu? Respectiva adunare generală a rezolvat chestiunea negativ și a lipsit pe posesorul acțiunilor respective de dreptul de vot, pe lângă motivarea, că posesorul nefiind proprietarul acțiunilor, cu atât mai puțin poate exercia drepturile competente acționarului, pe baza legii și statutelor, cu cât acțiunile depuse n'au fost transcrise în cartea acționarilor pe numele deponentului.

Fiind aci vorba de acțiuni nominative, adunarea generală are toată dreptatea. Abstrăgând de dispozițiunile § 173 al L. C., alinea a doua, în sensul căreia posesorul acțiunii nominative este legitimat față de societate numai, dacă acțiunea prezentată s'a transcris

în cartea acțiunilor pe numele respectivului și abstrăgând de dispozițiunile analoge ale statutelor societății, posesorului acțiunilor, deși acestea au fost indosate în bianco, nu i-s'a putut recunoaște dreptul de vot chiar și din motivul acela, că dânsul însuși a recunoscut că a ajuns în posesiunea acțiunilor depuse prin amanetare. Față de aceasta mărturisire nu s'a putut considera aceea aserțiune a respectivului, că termenul de răscumpărare al acțiunilor a expirat și prin urmare el a devenit proprietarul acțiunilor amanetate, pentru-că art. de lege XIV din 1881 nu autorisează pe cel ce se ocupă cu afaceri de amanet, de a se escontenta pe sine prin reținerea obiectului amanetat.

Ba în sensul legii din chestiune posesorului acțiunilor nominative amanetate nu numai că nu-i compete dreptul de vot în adunarea generală, dar nu-i compet nici alte drepturi garantate acționarilor prin lege și statute. Anume, respectivul nu este îndreptățit, fără autorizare specială dela acționar, a ridica dividendă și anume nici atunci, când acțiunile sunt amanetate cu coale de cupoane cu tot. Căci acțiunea amanetată servește numai ca garanție pentru pretensiunea respectivului, iar modul cum trebuie procedat în privința aceasta, este exact circumscris în art. de lege XIV din 1881. Câștigul venit asupra unui los amanetat nu poate forma proprietatea posesorului amanetului și acesta are drept asupra câștigului numai până la suma pretensiunii sale și și dreptul acesta îl poate valida numai pe cale judecătorească; prin urmare nici dividendă scadență nu este autorizat a o ridica posesorul amanetului, contra voinței acționarului, pentru-că acesta nu dividendă a pus-o ca garanție a capitalului împrumutat. ci însuși acțiunea reprezentantă a unei părți din capitalul social.

Toate acestea însă n'au valoare față de acțiunile la portor, cari conform § 172 al L. C. se transcriu prin simplă predare. Prin urmare dacă acțiunea s'a predat, adunarea generală a societății nu mai poate cerceta, dacă predarea s'a făcut în formă de amanetare sau cu drept de proprietate. În cazul acesta așadară îi compet prezentatorului sau deponentului acțiunii toate drepturile garantate acționarilor. Excepțiune formează numai cazul acela, când asupra acțiunilor amanetate s'a liberat un înscris de amanet, din care se vede în mod neîndoios, că cu toată predarea titlului, deponentul totuși n'a devenit proprietarul acțiunii. În cazul acesta adunarea generală poate lipsi pe deponentul respectiv de dreptul de vot, dar obligată nu este la aceasta, pentru-că nu este datorința ei a cerceta chestiunea. Curia reg. prin decisiunea sa Nr. 333/888 încă a enunțat numai atât, că societatea pe acțiuni este îndreptățită a cerceta calitatea de acționar a deponentului, dar că ar fi obligată a face aceasta nu ține

În legătură cu chestiunea aceasta se mai ivesc o altă chestiune; anume acționarul, care și-a amanetat acțiunea cum își poate exercia dreptul de vot, pentru cazul când posesorul amanetului n'ar fi aplicat a extrada resp. a depune acțiunile pentru adunarea generală. Statutele celor mai multe societăți adevărat pretind, ca într'un anumit timp înainte de adunarea generală acțiunile să se depună la societate sau la alte locuri designate spre acest scop și acționarii, cari nu pot sau nu voiesc să se conformeze acestui § al statutelor își perd dreptul de vot. Deoarece aceasta pierdere de vot a acționarilor poate fi uneori chiar și în detrimentul societății, trebuie aflată o modalitate, ca să-și poată exercia dreptul de vot chiar și acel acționar, care din cauze independente de dânsul nu este în poziție să depună acțiunile, dar își poate legitima în mod acceptabil dreptul de pro-

prietate. Aceasta se poate face prin depunerea înscrisului de amanet sau a altui document, care justifică amanetarea, ceea-ce ar fi a se privi de egală cu depunerea însuși a acțiunilor. Modalitatea aceasta însă ar fi admisibilă la tot cazul numai la acțiunile nominative, pe când la acțiunile la portor justificarea dreptului de proprietate în modul acesta ar fi greoaie și ar putea cauza confuziuni și abuzuri. Societatea însă la nici un cas nu poate fi constrânsă să se abată dela statute, cari pretind express depunerea acțiunilor și nu a înscriselor de amanet. Dar dacă societatea a permis unor acționari depunerea înscriselor de amanet, atunci trebuie să o permită aceasta tuturor acelorora, cari în locul acțiunilor ar voi să depună înscrisuri de amanet, documente de deposite sau ori-ce alte documente, ce ar justifica de ajuns dreptul de proprietate asupra acțiunilor respective.

(După „M. Pénzügy.“)

✧

Cambia și formele ei principale.¹⁾

Sub cuvântul cambie (váltó, Wechsel, Wechselbrief, litterae cambiales, lettera di cambio, lettre de change, bill of exchange) se înțelege un înscris circulaibil, strict formal, despre o sumă hotărâtă de bani, pe care posesorul legitim al înscrisului e în drept a o pretinde, și emitentul înscrisului este obligat a o plăti într'un timp și loc anumit, sau el însuși, sau a face ca să se plătească prin altul.

Dacă emitentul (autorul) se obligă, ca să plătească el însuși, cambia are forma unei obligațiuni, de oare-ce el promite în ea, că plătește însuși ca obligat principal prin cuvintele: „pentru această cambie plătesc (eu).“ Cambia, care are această formă, se numește „cambie proprie“ (saját váltó, Eigen-Wechsel, Eigener Wechsel. În România bilet la ordin).²⁾

Dacă emitentul (autorul) se obligă a face să se plătească prin altul, prin o a treia persoană, cambia are forma unei epistole deschise, sau a unei asignațiuni, de oare-ce emitentul provoacă prin ea pe altul, (pe un debitor al său, sau pe unul, care i-a acordat, i-a deschis credit) ca să plătească suma cambială, care provocare se face prin cuvintele: „pentru această cambie plătiți.“ Emitentul se numește în acest cas trăgător, trasant dela trahere = a trage, fiind-că trage suma de plată asupra provocatului, care din această cauză se numește tras (trasat), și este scris în formă de adresă sub textul cambiei în partea stângă. Cambia, care se face în această formă, se numește cambie streină, sau trasă (trasată) sau numai „trată“ (idegen váltó, fremder Wechsel, Tratte; în România: poliță sau trată).

I. Formular de cambie proprie.

Brașov 1 August 1891.

Pr. 500 fl. v. a.

La 15 Septembre a. c. plătesc pentru această Sola-cambie la ordinul dlui George Raicu, suma de cinci sute florini val. austr.

Bucur Emitescu m. p.

II. Formular de cambie streină.

Brașov 1 Iulie 1891.

Pr. 500 fl. v. a.

La 15 Septembre a. c. plătiți pentru această Prima-cambie la ordinul dlui Remitescu, suma de cinci sute florini val. austr.

Dlui Iosif Trasaticii
in Ploesci.

George Trăgădină m. p.

¹⁾ Din „Manual de drept cambial“ de Ioan Socaciu. Sibiu. Tipografia archidiececană 1894.

²⁾ În limba germană, afară de Eigen-Wechsel sau Eigener Wechsel, se mai numește și trocken, uneigentlicher, todter Wechsel și Sola-Wechsel.

Cambia proprie, numită și „Sola cambie“, fiind-că se edă, se emite numai într'un exemplar, nu prea vine înainte în comerciu. Ea se folosește mai ales la luarea de împrumuturi, așa că se dă pentru suma împrumutată, dacă dătorul de împrumut nu se mulțamește cu o obligație simplă (adeverință de împrumut), ci voiesce să aibă o garanție mai mare pentru plățirea punctuală a datoriei, adecă voiesce să aibă o garanție ca aceea, ce i-o oferă cambia. Când se oferă cineva ca garant pentru cel-ce ia împrumutul, în loc de cambie proprie (cambia sola), se dă de regulă o trată (cambie streină), în care unul dintre cei doi debitori (împrumutatul și garantul) se subscrie ca trasant și celălalt ca acceptant.¹⁾

Trata (cambia streină) este în adevăr hârtie de comerciu. Ea se emite de regulă în două sau trei exemplare, (prima, secunda, terția) și se folosește mai mult ca mijloc pentru încasarea de pretensiuni și plățirea de datorii comerciale, adecă se folosește la complanarea datoriilor și joacă în această calitate un rol foarte însemnat. Ea reprezintă în felul ei banii, și servește ca mijloc de plățire (impropriu) în o astfel de măsură, care este aproape egală cu a treia parte din toate mijloacele de plățire ce se află în circulațiune; mai departe ea face servicii imense creditului mai ales prin aceea, că oferă creditorului posibilitatea, ca să acorde credit, să vină marfa pe credit și todeodată să și realizeze pretensiunea numai decât la trimiterea marfei, fără să aștepte până când cumpărătorul îi va trimite prețul cumpărării; afară de aceasta cambia se cumpără și se vinde ca marfă, se dă și se primesce ca amanet sau cauțiune. Mai întâi de toate este cambia o hârtie de bani internaționali. Dacă d. ex. A. din Londra are să facă o plățire de 1000 L. iui B. în Austria, îi trimite acestuia o cambie, ce este de plăț în Londra, pe care apoi o cumpără dela B. o altă persoană, C. din Austria, ca să plătească cu ea în Bombay bumbacul adus de acolo etc.

În chipul acesta funcționează cambia ca hârtie de bani internaționali și cruță schimbarea și transportarea de bani, delătură greutățile, ce ar trebui să le îndure plățitorii din cauza diferenței de valută și monede a diferitelor state, afară de aceasta delătură cheltuielile și pericolele împreunate cu transportarea de bani adevărați dintr'o țeară într'alta, dintr'un loc într'altul. Greutățile și inconvenientele acestea pe cari le delătură cambia, a dat ansă la nascerea și desvoltarea cambiei.

Lupta Americii în comerțul universal.²⁾

Pentru a cumpăni șansele luptei Uniunii nord-americane în comerțul universal, trebuie să ne ocupăm mai întâiu de referințele actuale ale pieței universale. Vom urma aici mersul ideilor di Vanderlip în studiul său „Pătrunderea Americii în teritoriul economic european“.

Dintre statele mari europene: Italia, Rusia și Austro-Ungaria au un considerabil export, totuși acesta e mic în asemănare cu acela al statelor conducătoare.

Exportul Italiei a fost în 1902 de 274 milioane dolari (în 1901 de 265, în 1891 de 169 milioane dolari). Unele industrii, ca s. e. industria mătasei și a bumbacului sunt foarte desvoltate în țeară. Peste tot lipsese

¹⁾ În comerciu se folosește cambia proprie mai ales ca cauțiune (cambia de depôt, (Depôtwechsel) dată de debitor creditorului său pentru o pretensiune a sa condiționată sau neajunsă la scadență.

²⁾ Continuarea articolului din Nr. 33 a. c.

insă condițiile de desvoltare ale unei industrii în stil mare. Înainte de toate țeara suferă de o totală lipsă de cărbuni proprii și e necesită să și acopere trebuințele din străinătate. De altă parte țeara e foarte sêracă. Așa s. e. s'a computat, că armata și marina au necesitate de 6% din venitul țării, că lucrătorul are în termin mediu pentru consum 310 punți pâne, ceea-ce face cu 25% mai puțin decât pânea unui deținut în o casă de lucru engleză. Astfel încă timp îndelungat Italia nu va puté juca un rol principal în piața lumii.

Rusia a exportat în 1902 de 423 milioane dolari (1901 de 375, 1891 de 378 mil. dolari). Cu toate acestea, în raport cu America, poziția imperiului este foarte nefavorabilă. Pe când Statele-Unite, aședate între patru continente, pot să influințeze întreagă piața lumii, Rusia, în urma poziției sale geografice nefavorabile, este constrinsă numai la un anumit teritor de desfacere. Dar și impregiurările economice ale țării sunt prea puțin desvoltate și finanțele tare nefavorabile, ca acest imperiu să poată juca un rol principal în privința economică.

Austria și Ungaria au exportat în 1902 de 390 mil. dolari (în 1901 de 383. în 1891 de 319 mil. dolari), din care firesce partea cea mai mare se vine pe Austria, fiind-că industria ungară este prea neînsemnată și cu excepțiunea unui mic număr de articole, se pare că încă nu e capabilă de concurență pe piața lumii. Austria din contră este foarte capabilă de export în ce privește unele industrii, și-și extinde din an în an piețele sale de desfacere. Totuși sunt două momente, cari împiedecă stăruințele de export ale Austriei și se pare că-i limitează desvoltarea exportului. Ântâiu industria țării este foarte îndepărtată de căile marine și spelele de transport pe uscat și pe apă sunt așa de mari în raport cu concurența din alte țeri, încât Austria nu e în stare a-și asigura piețe de desfacere mai multe. Al doilea moment zace în împrejurările politice, cari ascund în sine o luptă și gălceavă continuă. Mr. Vanderlip scrie: „Monarchia duplă este una din confederațiunile cele mai neliniștite, mai desbinate și mai complicate, o țeară care în același timp este una și totuși divisată, o populațiune, care este gata să trântescă ori-ce cabinet pentru preferința unei limbi, o țeară cu limbi așa diferite, din cari una atacă pe cealaltă, o țeară, în care o jumătate pune pedeci în calea comerțului celeilalte. Ungaria este jaluză pe Austria și aceasta nu poate să cedeze Ungariei bogăția sa mai mare. Poporațiunile adunate la olaltă ale monarchiei nu sunt în stare să cugete și lucre împreună, referințele sunt așa de complicate prin politică, jaluzie moștenită, diferențe de clase, prin influința bisericilor și prin o confusie de limbi, încât contrastele nu se pot nivela.

Aceeași se poate dice și despre Franția, cu toate-că exportul său este foarte însemnat și în 1902 era de 818 mil. dolari (în 1901 de 793, în 1891 de 689 mil. dolari). Industria țării este foarte desvoltată, ceea-ce ne face să credem, că Franția printr'un tarif vamal prohibitiv și-a rezervat piața internă aproape exclusiv pentru industria proprie. Provederea pieței interne absoarbe deci partea cea mai mare a producțiunii Franciei. Exportul se restringe mai numai la coloniile țării, sau că Franția exportează numai articole de lux, cari sunt produse speciale ale gustului francez.

Rămâne acum să ne ocupăm de impregiurările Germaniei și Britaniei-mari, cari sunt cei mai periculoși adversari ai Uniunii pe piața lumii, căci celelalte puteri se pot privi numai ca trupe ajutătoare.

Germania a luat în ultimii 25 de ani un avânt neașteptat. Exportul său a fost în 1902 de 1156 milioane

dolari (în 1901 de 1113, în 1891 de 756 milioane dolari) și a rămas îndărătul exportului Britaniei-mari numai cu 210 milioane dolari. În 1900 diferența față de Britania-mare era încă de 320 milioane dolari. Dacă în timp de doi ani Germania a făcut un progres așa de mare, ea va avea de sigur în viitor pe piața lumii cuvânt hotărâtor. Adoagă însă Vanderlip, că „Germania este animată de o putere de acțiune și de energie, cari o vor face concurenta cea mai severă a Americii, cu toate că aceasta în urma materialelor sale brute ieftine este și aici în avantaj real“.

Britania-mare dominează comerțul lumii și a exportat în anul precedent de 1380 milioane dolari (în 1901 de 1363 și în 1891 de 1203 milioane dolari). Cifrele sale de export au ținut până acum neîntrerupt cel mai înalt record cu excepțiunea alor doi ani anormali, în cari Statele-Unite au avut un export mai mare. Însă în cei doi ani din urmă Uniunea a început a se apropia tot mai mult de Britania-mare și începe a amenința poziția acesteia pe piața lumii. Dar nu numai pe piața lumii, ci și pe pământul propriu pătrund Statele-Unite afund în sfera de putere a Britaniei-mari. Am arătat, că bilanțul comercial al acestor două state dela 1895 arată o deteriorare de 135 milioane dolari în defavorul Britaniei-mari, ceea-ce atâtă însemnează, că ați Britania-mare consumă mai puține produse indigene în valoare de 135 milioane dolari și tocmai de această sumă consumă produse americane. Sunt multe exemple, cari arată lupta de concurență a ambelor țări pe piețele transoceanice, și cu deosebire în coloniile britanice. America vinde mașini și întocmiri pentru mine, construiesc căi ferate și poduri pentru coloniile engleze, și se vede, că în butul legăturii politice între țeara mamă și colonii, ofertele acestor din urmă în loc de a se îndrepta spre Britania-mare se îndreptează spre America. Nu e mirare deci, că în astfel de împrejurări Britania-mare este neliniștită din cauza acestei invasiuni.

Cunoscători ai împrejurărilor engleze adscriu aceste aparițiuni frapante mai multor împrejurări. Înainte de toate *conservatismului* înăscut al națiunii, prin care cea sta procedea numai foarte cu greu la inovațiuni și reforme. Această scădere națională există și în ce privește industria și comerțul, cărora le lipsese ori-ce capacitate de acomodare la trebuințele consumenților din alte țări; iar Germania și America tocmai acestor însușiri au să-și mulțamească o parte a succesului lor. Mai departe *chestia lucrătorilor* încă împedecă progresul Britaniei-mari. Ligile de lucrători britanici numără peste 2 milioane membri, cari stau în lupte continue cu patronii lor. Ligile urmăresc principiul unei plăți minime, pe care să o poată pretinde ori ce lucrător, fără considerare la valoarea lucrului său. Ligile mai pretind să se scadă pe cât e numai posibil prestațiunea muncii pro om și di, ca astfel să poată fi ocupați cât mai mulți lucrători. După principiul lor o mașină nu e permis s. e. să presteze, ce poate presta, totașa de puțin cum poate să facă aceasta și lucrătorul, pentru-că în chipul acesta ar fi păgubiți în câștigul lor ceilalți lucrători. Disciplina între lucrătorii unioniști este așa de mare, că lucrătorii urmează orbesce astfel de principii și regulamente absurde și neeconomice. În urma acestor împrejurări fabricantul englez este incapabil să-și bazeze producțiunea pe organizațiuni moderne, pentru-că fie-care inovațiune provoacă pe lucrători la cea mai extremă opoziție.

Una din cele mai mari scăderi ale Britaniei-mari față de rivalul său american stă totuși fără îndoială în *principiul economic* fundamental diferit al ambelor națiuni. Pe când Statele-Unite și-au încungiuat teritorul

propriu cu valul vămurilor prohibitive și succesul lor au să-l mulțamească în mare parte împregiurării, că sunt cei mai egoiști protecționiști, — Britania-mare stă și ați pe lângă principiul cel mai larg al libertății comerțului, prin care această țară a ajuns la puterea și mărimea sa actuală. Pericolul însă a fost deja observat și se ridică voci din cele mai autorizate în scopul de a se lua măsurile cele mai energice contra Statelor-Unite. Înainte de toate se stăruie pentru părăsirea principiului liberului schimb în comerț, sperându-se că astfel Britania-mare, ca cea mai bogată țeară, va isbuti să joace și pe viitor rolul principal în comerțul lumii.

Statele-Unite au făcut progrese colosale în ultimii ani. Ele au pătruns cu mărfurile lor pe o mulțime de piețe străine. Locomotivele americane pe șini americane încrucișează Egiptul și stepele Siberiei. Înainte cu trei ani era numai o singură locomotivă americană în Britania-mare, și astăzi nu e nici o cale ferată mai importantă, pe care să nu comunice locomotive americane. Într'un singur an s'au importat în Britania-mare 100 de locomotive de proveniență americană. Produsele de bumbac ale Americii și articolele de încălțăminte gata au devenit articole universale. Totașa mașinile de săcerat, bicicletele, mașinile de scris, instalațiunile electrice, etc.; iar produsele morilor americane și-au deschis loc pe toate piețele lumii.

Produsele Americii apar în toate continentele și fac o concurență de neînchipuit. Uniunea dispune de un așa număr de condiții favorabile de producțiune, că noi prin slăbiciunea noastră actuală nu putem face front pătrunderii sale pe piața lumii. Totuși sunt semne, că situațiunea se poate deteriora în Uniune. Anume momentan desvoltarea internă a Uniunii este atât de puternică, încât nu poate să satisfacă în unele privințe nici cererile din țeară și de aceea nu se poate forța nici exportul extern. În industria de fer și de oțel s. e. este o astfel de lipsă de material brut, că Uniunea cumpără tot materialul brut ce se poate căpăta. Acum de curind a cumpărat fer turnat din Ungaria. Totuși pășirea Americii pe piețele lumii, care neliniștesc așa de mult producțiunea europeană, se poate privi ca un început serios al luptei.

Se mai vorbește și de o criză ce ar fi de present în America. Din rapoartele persoanelor de încredere exmise din partea țării noastre pentru a se informa asupra situațiunii din America se vede că în America nu e nici o criză, din contra se observă, că producțiunea americană a sciut să-și creeze o basă sigură de existență.

Sunt apoi semne, că Statele europene încă nu vor sta cu mâinile în sin, ci vor lua măsuri politice-economice față de America. Dacă și ideea unei Uniuni vamale europene nu a putut isbuti, nu sunt a se desconsidera nișuințele Angliei, în scopul apărării contra invasiunii produselor americane.

Din cele precedente tragem conclusiunile:

că Statele-Unite ale Americii de nord, ajutate de factori favorabili, și-au asigurat în ultimii ani o poziție foarte importantă pe piața universală și amenință producțiunea Europei;

producțiunea europeană periclitată prin America, trebuie să stăruie a afla căi și mijloace de a se apăra contra invasiunii americane. În acest scop e necesar înainte de toate ca producțiunea europeană să fie pusă pe aceeași basă modernă, care America a adoptat-o de mult;

lupta purtată pentru stăpânirea comerțului universal este încă nehotărâită cu toată invasiunea aprigă a Americii. Europa trebuie să facă tot posibilul pentru-ca să poată duce cu succes lupta în comerțul universal.

După „*Pest. Lloyd*“ de +.

Monografii agricole.

Nevoia unor serioase cercetări agricole întinse la țara întreagă, e de mult simțită. O cercetare asupra stărei țeranului și, mai larg, o anchetă agricolă, făcută prin specialiști delegați, ni se impune; se cere aceasta de toți oamenii competenți.

De dezvoltarea agriculturii depinde propășirea noastră economică. Dumnezeu a făcut meseria de agricultor mai grea decât ne-o putem închipui. Atotputernicul n'a voit ca agricultura să fie un lucru ușor. (Pater ipse colendi Haud facilem esse viam voluit.)¹⁾ Agricultura e înconjurată de griji și de nevoi, de necasuri și de osteneți cu atât mai crude pentru cultivatorii dela țară cu cât ei zac în neînvingătoare.

Prin urmare, una din preocupările care trebuie să atragă cu deosebire interesul guvernului (representat prin ministerul agriculturii), în diferitele ramuri de organizare și de îmbunătățire de care se ocupă, în prima linie, e studiul agriculturii în toate regiunile țării. Acest studiu, făcut din punct de vedere agricol, va cuprinde osebitele încurajeri și îmbunătățiri ce vor trebui introduse pentru dezvoltarea culturii solului.

Chestiunea monografiilor agricole preocupă pe cei mai însemnați oameni de stat. Monografiile agricole, conștient și făcute, ne scapă de dibuială și ne vor permite să punem dezvoltarea agriculturii pe calea rațională. Necunoscând cauzele, boalele de care suferă agricultura noastră nu se vindecă dela început și ajung a fi fatale.

Ordonanța domnească din 28 Novembre 1864, pune la îndatorire inspectorii generali de agricultură să facă cercetări agricole în țară și să compună monografiile asupra județelor. Articolul 5 din acea ordonanță, zicea:

„Pe lângă inspecțiunile generale, inspectorii vor fi datori a face în fie-care an și descrierea unuia din județele ce i-se va însemna. Acest studiu se va face din punct de vedere agricol, comercial, industrial și statistic și va cuprinde osebitele îmbunătățiri ce vor trebui introduse în fie-care din aceste ramuri“.

În vederea scopului monografiilor agricole, era îmbunătățirea agriculturii. Trei monografii pline de fapte importante, culese din agricultura română, au fost publicate de Ion Ionescu de la Brad.

„Agricultura română din județul Drohoiu“, 539 pagini, publicată în 1866, e prima monografie ce s'a făcut în felul acesta;

A doua e: „Agricultura județului Mehedinți“, 772 pagini, apărută în 1868;

A treia: „Agricultura română din județul Putna“, 560 pagini, tipărită în 1869.

În 1887, ministru de agricultură fiind răposatul Vasile Gheorghian, în vedere că administrația agriculturii avea nevoie să cunoască situațiunea economică a județelor în diferitele regiuni ale țării, a însărcinat pe dl S. P. Radianu să facă monografia județului Bacău, care s'a publicat în 1889 cu conținut de 653 pagini, aceasta e a 4-a monografie agricolă.

De la ordonanța din 1864, iată se împlinesc aproape 40 de ani, și de abia avem 4 monografii agricole!

Ministrii, cari s'au perindat în capul departamentului agriculturii, nu s'au mai gândit la asemenea

monografii! Și cu toate acestea este absolută nevoie să cunoaștem statistica descriptivă a industriei agricole, natura și compoziția solului, aceia a apelor, felul culturilor, recoltele, animalele și folosul lor, tirgurile cu influența lor asupra culturilor, starea căilor de comunicație, cestiunea lucrătorilor agricoli, cum s'ar pute deslega această cestiune în mod satisfăcător, cum putem ajunge la un rezultat pentru binele și fericirea acestei țări, etc.

*

Guvernul nostru, reprezentat prin ministerul agriculturii, ar pute imita pe acela al Belgiei care, prin agronomii de stat, a întocmit monografiile agricole pentru fie-care ținut al regatului. Cetiți monografia agricolă a Câmpinei și veți vedea cât e de instructivă! Clima, solul, culturile, muncitorii, vitele de muncă, ameliorațiunile pământului, regimul agrar, etc. sunt studiate în toate amănunțimile. Numai vădând procedurile de cultură întrebunțate, putem preconiza ameliorațiuni. În monografiile agricole ale Belgiei vedem cât costă cultura unui ha semănat cu grâu, seară, orz, ovės, cartofi, trifoiu, etc., care e capitalul în animale, instrumente și vehicule de transport de care dispune cultivatorul mare, mijlociu și mic, vedem profitul culturii, cum se hrănesc muncitorii, etc.

Monografiile agricole ale Belgiei sunt de o extremă importanță. Ministrul nostru de agricultură, căruia îi e incredințat viitorul economic al țării, de ce nu-și hotărăse un plan de acțiune, un chip de a lucra!?

Dacă Belgia a căreia agricultură e un model și totuși studiază, făcând monografii prin agronomii săi de stat, ce să mai zicem de noi, care d'abia începem în toate?

În primăvara anului 1896 s'a dispus să se traducă un fragment din ancheta agrară făcută pe la 1883 în Marele ducat de Baden, și s'a desemnat șeful statisticii generale pentru a se duce la Comana, care se alesese ca comună rurală tip, să facă o monografie care să servească de basă. Persoanele, care au vădit lucrarea șefului statisticii, au fost rău impresionate de nepriceperea cu care era alcătuită, lucrarea nu putea să fie nici un minut luată în serios, și era păcat de timpul ce se perduse pentru a o aștepta.

Din această încercare n'a rămas deci nimic.

*

Di inginer Nestor V. A. Ureche a publicat în 1902 un proiect de geografie socială a României, a întocmit chestionare care tind la studiul social al Românilor din diferitele regiuni ale țării, începând de la basă, adică cu sâteanul nostru.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, secțiunea economică din Sibiu, s'a ocupat în ședința dela 14 Iulie, cu un proiect de chestionar pentru *monografii economice ale comunelor*.

În proiect se prevede tot ce trebuie adunat și studiat din punct de vedere economic în comunele rurale.

Ministerul nostru de interne a luat această inițiativă și vrea să urmeze pe această cale, îl felicităm.

Ministerul nostru de agricultură, industrie, comerț și domenii, ar face bine să reia firul intrerupt al monografiilor agricole pe județe; nu atât dela teorii noi, pre cât de la cunoștința lucrurilor, trebuie să așteptăm îmbunătățirea agriculturii din țeară.

Din „Jurnalul Societății Centrale agricole“ din Bucuresci.

¹⁾ Virgiliu, Georgicele, cartea I-a, versetul 120.

JURISDICȚIUNE.

Protestul cambial. Conform §. 41 al Legei camb. alineea 2 protestul se poate ridica în ziua de plată a cambiei după oarele 12 din ziua, dar trebuie ridicat cel mai târziu a doua zi de lucru următoare zilei de plată; prin urmare pentru ridicarea protestului stau la dispozițiune în total două zile și jumătate și anume, fiindcă ziua de plată încă trebuie să fie zi de lucru două și jumătate zile de lucru, astfel că Duminicile și sărbătorile, ce cad între ele nu se numără.

Dacă d. ex. scadența cambiei este Sâmbătă, atunci protestul se poate lua încă și Marți, și dacă pe ziua de Luni încă cade o sărbătoare ori scadența este Duminică protestul se poate ridica și Mercuri. Atât protestul ridicat înainte, cât și cel ridicat după termenele acestea sunt nevalabile. Ca protest ridicat înainte se privește nu numai cel luat înainte de scadență, ci și cel ridicat în ziua de plată înainte de ameați, d. ex. la oarele 11. Din contra acțiunea de protest începută înainte de ameați și terminată după 12 oare este validă. (Dr. Nagy F., A magyar váltó jog kézikönyve.) *

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 27 August 1903.

Precum s'a putut prevedea și s'a și signalizat în săptămâna trecută cu începerea campaniei de cereale situația în piața internă de bani a început a se încorda. În Viena etalonul privat a crescut de la $3\frac{3}{16}\%$ — $3\frac{7}{16}\%$, va să zică cu un $\frac{1}{4}\%$; asemenea s'a urcat discontul privat în Budapesta de la $3\frac{7}{16}\%$ — $3\frac{1}{2}\%$, deci a ajuns mărimea etalonului oficial.

Cambii de ale morilor s'au discontat cu $3\frac{3}{4}\%$ și chiar și ceva mai sus, iar cambii comerciale, amărurată scadenței și bonității, de la 4% în sus.

Asemenea se arată o încordare și în situația pieței internaționale de bani, deși Banca Angliei încă nu a ridicat etalonul. În Berlin discontul a fost de $3\frac{3}{8}\%$, în Londra $2\frac{7}{8}\%$ și $3\frac{1}{8}\%$ — $3\frac{3}{16}\%$ și în Paris $2\frac{1}{8}\%$ — $2\frac{7}{16}\%$.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria. Raportul publicat de ministrul ungh. de agricultură la 20 August înfățișă astfel starea sămănăturilor și referințele agricole: În zilele prime ale decadei a doua a lunii a domnit mai mult timp uscat, răcoros și cu vânt, la 19 și 20 au căzut ploii, dar nu îndeajuns. Nădufurile ce au urmat îndată au făcut să se simtă din nou lipsa de ploaie în partea cea mai mare a țării. Căratul și treeratul s'au făcut și se fac încă în bune condițiuni. Sămănatul rapiței s'a început și progresează în multe locuri, dar se simte mare trebuința de ploaie. Căldurile au influențat nefavorabil îndeosebi asupra cucuruzelor mai slabe. Recolta cartofilor s'a deteriorat mult prin putrețirea cauzată de timpul umed. Plantelor de grădină le-a stricat căldurile, îndeosebi pepenilor și crastaveților. Recolta fasolei este în partea cea mai mare satisfăcătoare;

celelalte păstăioase au dat de asemenea recoltă satisfăcătoare. Diferitelor soiuri de varză le-a stricat seceta; omidele și insectele s'au sporit. Meiul în partea cea mai mare este copt și recolta satisfăcătoare. Cănepa și inul în general sunt de calitate satisfăcătoare. Cănepa de sămănță promite un bun rezultat. Hemeiul timpuriu a dat recoltă slabă, cel târziu promite o recoltă bună. Prima recoltă a tutunului a fost bună, foile sunt mari, frumoase și de bună calitate. Napii de zahăr și de nutreț se desvoltă în general satisfăcător, în unele locuri foarte bine, dar pe alocurea seceta i-a împedecat în desvoltare. A treia și în unele locuri a patra cositură de luțernă au dat recoltă mulțămitoare. Și a doua cositură de trifoiu a dat bune rezultate. Sămănăturile nouă de luțernă și trifoiu au trebuință de ploaie. Cucuruzul de nutreț stă bine. Otava din livezi a dat recoltă satisfăcătoare atât în privința cantitativă cât și în cea calitativă, iar în unele locuri recoltă foarte bună. Pășunile au cam suferit în urma secetei, dar totuși oferă și acum nutreț îndeajuns pentru vite. Căldurile din timpul din urmă au fost favorabile desvoltării strugurilor; în unele locuri recolta va fi slabă. Prunele dau parțial un rezultat foarte bun, în general rezultat satisfăcător. Merele și perele în parte mare au căzut, de aceea rezultatul în general este slab și numai parțial este satisfăcător.

COMERCIU.

Comerțul extern al Ungariei. Conform publicațiunii oficiului statistic central asupra circulațiunii mărfurilor, Ungaria a importat în luna Iulie a. c. 27.70 mil. măji metrice și 1.755,000 bucăți, din cari din Austria 12.78 mil. măji metrice și 543,000 bucăți. În aceeași perioadă s'au exportat 33.97 mil. măji metrice și 4.779,000 bucăți, din cari în Austria 22.69 mil. măji metrice și 2.879,000 buc. Valoarea importului în cele 7 luni expirate este cu 1.7 mil. coroane și al exportului cu 1 mil. coroane mai mare, decât în perioada corăspundătoare a anului trecut. Bilanțul nostru comercial, care față de străinătate a fost în primele 7 luni ale anului curent activ cu 52.7 mil. coroane, arată față de Austria un plus de import de 18.3 mil. coroane. Între articolele de export locul prim îl ocupă cerealele și făina numai exportul de porumb s'a redus, încolo a crescut exportul în toate soiurile de cereale. Exportul de vite încă a crescut în mod însemnat. O reducere remarcabilă se arată la exportul untului de porc și a ouelor. La acestea din urmă reducerea este de peste 3 mil. coroane. *

ÎNVEȚĂMÎNT.

Raportul XXXI al școlii industriale a orașului Sibiu pe anul școlar 1902/3, redactat în limba germană de directorul Martin Schuster, este o publicațiune ce ne interesează de aproape și pe noi Români; ea se extinde pe 38 pagini și se compune din următoarele capitole:

I. Împărțirea școlii, în care se arată că institutul a fost împărțit în trei despărțăminte:

1. Clasa pregătitoare, 2. școala industrială cu trei clase, și 3. școala de construcții cu trei clase. Despărțământul din urmă a fost frecventat de lăcățari, copanici, alămari, lustruitori, mașiniști, zidari, mecanici, tinichieri, petrari, măsari, fauri, bărdași, coloritori de case, etc.

II. *Corpul învățătoresc.* In acest capitol se înșiră numele persoanelor (24 împreună cu directorul), cari au provădit instrucția.

III. *Planul de învățământ.* Aici se amintesc între altele, că în sensul art. de lege XVII: 1882 școlarii sunt obligați, între altele, și la frecventarea orelor de religioase; o frecventare regulată însă nu s'a putut obține.

IV. *Mijloacele de învățământ.* Intre aceste se numără cărțile și recuizitele de desemn, cari în mare parte se cumpără din cassa școalei, apoi biblioteca școlară și biblioteca învățătorilor, cari s'au sporit parte prin cumpărare, parte prin donațiuni.

V. *Școlarii.* In acest capitol se dau detalii despre timpul de învățământ, despre primirea în școală, taxa școlară, oarele de învățământ și frecventarea școalei, despre rezultatul clasificațiilor, confesiunea și limba maternă a elevilor, apartinerea și etatea apoi industria școlară.

După confesiune au fost din numărul total de 480 școlari 271 (56·46%) ev. augsb., 21 (4·38%) ev. helv., 78 (16·25%) rom. cat., 34 (7·08%) gr. cat. și 76 (15·83%) gr. or.

După limba maternă au fost: 331 (68·96%) germani, 38 (7·92%) maghiari și 111 (23·12%) români.

După apartinere au fost 231 (48·12%) din loc și 249 (51·88%) străini.

Cei 480 școlari au aparținut la 44 diferite meserii. Mai bine îmbrățișate au fost: lăcătușeria cu 63 elevi, mășăritul cu 55, franzelăria cu 48, pantofăritul cu 43, coloritoria de case cu 21, croitoria cu 20, cismăritul cu 18, friseritul și lustruitoria cu câte 17, măcelăritul cu 16, imprimeria cu 12, fotografia cu 10, ceilalți rami cu mai puțin de zece.

VI. Examenele.

VII. *Expoziția.* La 20 și 21 Iunie 1903 a avut loc în edificiul gimnasiului evang. o expoziție de lucrări practice și de desemnuri săvârșite de școlari în decursul anului. Au fost reprezentate în total 15 meserii. Exponanților s'au distribuit premii.

VIII. Cursurile de specialitate.

A. *Cursul de desemn,* care s'a ținut din 22 Iunie până în 8 August și au participat la el 16 persoane, învățători și învățătoare, din cari 2 gr. or.

B. *Cursul de desemn decorativ,* la care au participat în anul 1902/3 21 școlari, între cari 11 Români. Cursul a ținut dela 15 Nov. 1902 până la 14 Martie 1903.

Mijloacele de învățământ în sumă de K 100 pentru elevii români dela acest curs le-a pus la dispozițiune Asociațiunea pentru lit. și cultura poporului român.

IX. Cronica institutului.

X. *Expoziția cercuală din Brașov,* care a ținut din 5—14 Aprilie 1903. Din Sibiu au expus obiecte 68 de persoane, și au obținut premii 55 persoane.

XI. *Casa învățăcelor* a fost deschisă în 5 Octobrie 1902 și a rămas deschisă în Dumineci și sâmbători, dela 3—6 ore d. a., până în 29 Martie 1903. Casa constă din 3 odăi, din cari una menită pentru lectură și scris, iar 2 pentru petrecere. Aici este și biblioteca învățăcelor, care este deschisă întreg anul. Dintre 480 învățăcei au folosit cărți din bibliotecă mai mulți de 50%.

La finea raportului sunt 6 tabele: I. împărțirea orelor; II. Tabelă despre frecventarea școalei și clasificarea elevilor în anul școl. 1902/3; III. Tabelă asupra situațiunii școlară în 1902/3 cu privire la

confesiuni, limba maternă, apartinere și etate; IV. Tabelă despre situațiunea școlară în 1902/3 cu privire la clase și meserii; V. Planul de prelegeri al cursului de desemn în 1902/3; VI. Planul de prelegeri al cursului de specialitate pentru desemnul decorativ.

Pe pagina ultimă este înscințarea pentru anul nou școl.

Inscrierile se fac din 3—12 Sept. st. n. în edificiul gimnasiului evangelic.

Didactrul este de 4 coroane și trebuie plătit direcțiunii cel mult până la 31 Oct. a. c.

Școala se începe Marți în 15 Septembrie.

*

Cursul academic la Academia de comerț din Budapesta. Cursul e acum de doi ani și se împarte în 2 semestre. Sem. I ține din Septembrie până la finea lunii Ianuarie, al II-lea din Februarie până la finea lunii Iunie.

Auditorii sunt ordinari și extraordinari.

Ca *auditori ordinari* se primesc cei-ce produc testimoniu de maturitate dela o școală medie, dela o școală superioară de comerț, dela o școală medie de agricultură sau industrială, sau cari au absolvit cu succes o școală de cadeți.

Ca *auditori extraordinari* se primesc la curs și aspiranți fără calificațiune specială, anume tineri cari au implinit etatea de 18 ani și documentează că posed cunoscintele necesare pentru priceperea colegiilor ce și-au ales.

Auditorii ordinari au de a asculta în cursurile ambilor ani cel puțin câte 25 oare de prelegeri la săptămână, și au de a solvi ca bani de colegie în anul I câte K 150— de semestru, în anul II câte K 100—; auditorii extraordinari solvesc după fiecare oară săptămânală a colegiilor ce și-au ales pro semestru câte K 12—. Afară de aceste fie-care auditor mai are să plătească cu ocaziunea inscrierii câte K 10 pentru bibliotecă.

Aspiranții ordinari eminenti, dar lipsiți de mijloace, pot fi scutiți de întreagă sau numai de o parte a sumei pentru colegie. In acest scop ei trebuie să petiționeze la comitetul dirigent al Academiei de comerț din 16—28 August.

Inscrierile pentru anul școl. 1903/4 se vor face dela 10—15 Septembrie. Auditorii, cari pe timpul inscrierilor în Septembrie, stau în serviciul militar activ, din care însă au să fie liberați la 30 Septembrie, se vor dispensa dela prelegeri până la 1 Octobrie. s.

BIBLIOGRAFIE.

Legea despre alegerea deputaților în dieta țării (Art. 33 din 1874) completată cu dispozițiunile din legea nouă Art. XV din 1899, tradusă de Pavel Rotariu avocat în Timișoara. Prețul unui exemplar: 60 fil. Publicațiunea prezintă cuprinde în sine dispozițiunile referitoare la legile: art. VI din 1875, art. XVIII și XXXIII din 1876, art. X din 1877, art. LV din 1880, art. XXVII din 1886, etc. și indeosebi dispozițiunile referitoare la art. XV din 1899; cuprinde deci în sine tot ce se referă la legea electorală art. XXXIII din 1874, adică toate dispozițiunile cari sunt în vigoare în timpul de față; iar în „Suplimentul“ tipărit la finea cărții se cuprind dispozițiunile codicelui criminal, etc. cari stau în legătură cu legea electorală.

Recomandăm cetitorilor nostri această publicațiune folositoare.

r.

